

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. № 405

Дата: 08.04.2024 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 5 / 2024 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 13 февруари 2024 г. по к.д. № 5/2024 г. Конституционният съд на РБ е допуснал за разглеждане по същество искането на Омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 158, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт (ЗДВП) в частта „при условие, че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което

удостоверява със съответни платежни документи“, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1 – 3, чл. 35, ал. 1 и чл. 56 от Конституцията.

Със същото определение Висшият адвокатски съвет е конституиран като заинтересувана институция по делото, като му е даден 30-дневен срок за представяне на становище.

С искането е оспорено изискването водачът да е заплатил глобите, наложени за извършени от него нарушения на правилата за движение с влезли в сила наказателни постановления, електронни фишове или актове на съда, като предварително условие за включването му в обучителен курс, насочен към частично възстановяване на отнети контролни точки.

Според Висшия адвокатски съвет искането е неоснователно.

Правото на Омбудсмана да сезира Конституционния съд не е неограничено. Съгласно чл. 150, ал. 3 от Конституцията той може да иска установяване на противоконституционност само на закон, с който се нарушават права и свободи на граждани. Позоваване на основните начала, сред които е и принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1, без това да се свързва с нарушаването на конкретни права и свободи, защитени от Конституцията, е недопустимо.

Вносителят на искането очевидно не осъзнава смисъла и предназначението на процедурата за възстановяване на контролни точки по 158, ал. 1, т. 1 от ЗДвП, като поддържа, че ограниченият достъп до нея при неплащане на дължимите глоби нарушава правото на собственост по чл. 17, ал. 1 от Конституцията по отношение на ползването на притежаваното превозно средство и чл. 35, ал. 1 от Конституцията във връзка със свободното придвижване с това превозно средство в страната и извън нея. Възможността за частично възстановяване на контролни точки е въведена в интерес на системните нарушители на правилата за движение, които при бъдещи провинения рискуват да има бъдат отнети всички точки, а това би обусловило загуба на правоспособност по силата на чл. 57, ал. 4 от ЗДвП. По този начин те се застраховат срещу последиците от бъдещи нарушения, които още не са извършили, но допускат, че могат да извършат. Нито един от тях обаче не е лишен от възможността да се ползва от собственото си превозно средство, включително и да пътува с него както в страната, така и извън нея. Фактически с искането си Омбудсманът по недопустим начин оспорва не съществуващо, действително нарушаване на основни права, а едно предполагаемо бъдещо ограничение, което на всичко отгоре би възникнало като последица от

неправомерното поведение на лицата от посочената група. Впрочем, за системните нарушители, чиято правоспособност е застрашена от евентуална загуба на всички контролни точки, съществува и друга възможност да избегнат този неблагоприятен за тях резултат, като съгласно чл. 158, ал. 1, т. 2 от ЗДВП в двугодишен срок от влизането в сила на последното наказателно постановление спазват стриктно правилата за движение, при което отнетите точки ще им бъдат възстановени служебно. При всяко положение обаче със своето искане омбудсманът предлага на Конституционния съд решение, което би било в разрез със справедливостта като конституционна ценност, въплътена в Преамбюла и чл. 4, ал. 1 на основния закон.

Абсолютно необоснован е и доводът на Омбудсмана за нарушаване на правото на защита по чл. 56 от Конституцията, като във връзка с това изисква диференциране на ограничението по чл. 158, ал. 1, т. 1 от ЗДВП спрямо „тежестта на извършеното административно нарушение, за което е наложено наказание глоба“. Посочените обстоятелства обаче са извън обхвата на оспорената част от разпоредбата, защото наказанията се индивидуализират от оправомощени правораздавателни органи при осигурена възможност за достъп до съдебен контрол и провеждане на състезателна процедура. Въведеното ограничително условие не санкционира нарушенията, за които е наложено наказанието „глоба“, а на напълно легитимно основание изисква като условие за по-благоприятно третиране на системните нарушители изпълнението на задължението по чл. 90, ал. 3 от ЗДВП за доброволно заплащане на имуществените наказания. По принцип изпълнението чрез използване на държавна принуда е само крайна, нежелана последица от липсата на доброволно изпълнение. Няма обаче никаква конституционна пречка принудата да се осъществи и чрез ограничен достъп до определена полза, свързана с преодоляване на негативните последици за наказаните лица от тяхното противоправно поведение като водачи на превозно средство, какъвто несъмнено е и настоящия случай. В тази насока основният закон предоставя на законодателя широка дискреционна власт.

Чрез процедурата по чл. 158, ал. 1, т. 1 от ЗДВП определена група системни нарушители на закона получават бонус (частично възстановяване на отнети контролни точки), като резултат на преминато допълнително обучение. Конституцията не прегражда възможността като условие за включване в съответния курс да се постави реалното изпълнение на наложените глоби, които са последица от предходните нарушения на правилата за движение, обусловили съответно и отнемането на контролни точки. Все пак справедливо е всяка полза

да се заслужи, още повече че реалното изпълнение на наказанието, свързано със загуба на контролни точки, не само е в интерес на фиска, но е и предпоставка за постигане на целеното възпитателно и предупредително въздействие върху санкционирания. Да се претендира за отпадане на едно съвсем логично и справедливо законово изискване за по-благоприятно третиране на водачи – нарушители, което несъмнено е свързано с установяване на положително развитие в техните знания и умения, е равносилно на това да се твърди, че е противоконституционен приемният изпит като условие за постъпване във висше учебно заведение.

Накрая може да се отбележи, че актовете, с които на водача се отказва включване в курс за допълнително обучение по чл. 158, ал. 1, т. 1 от ЗДвП, също подлежат на съдебно обжалване. Така се осигурява възможност за преценка на автентичността и достоверността на представените удостоверителни платежни документи. Следователно и в тази насока тезата на вносителя на искането за нарушаване на правото на защита по смисъла на чл. 56 от Конституцията също е неоснователна.

В заключение, Висшият адвокатски съвет предлага на Конституционния съд да отхвърли искането на Омбудсмана. Според нас уважаването на такова искане в условията на бушуващата война по пътищата, която застрашава живота и здравето на много хора, би било неоправдан реверанс към системните нарушители на правилата за движение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

АЛВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ

